

Людмила АРТЕМОВА, канд. філол. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ
ORSID ID: 0000-0002-5119-2466

НЕГАТИВНА МАРКОВАНІСТЬ ЯК АВТОРСЬКА СТРАТЕГІЯ ІСПАНСЬКОЇ АНАЛІТИЧНОЇ ПУБЛІКАЦІЇ (на матеріалі авторської колонки Х. Маріаса і Х. Серкаса)

У статті йдеться про провідний жанр іспаномовної аналітичної публікації, а саме авторську колонку, відомих сучасних іспанських письменників Х. Маріаса і Х. Серкаса, для якої однією зі значущих прагматичних особливостей виступає негативна маркованість журналістського твору, яка втілює авторську стратегію і визначає потенціал впливу публікації.

Ключові слова: аналітична публікація, авторська колонка, оцінність, авторська стратегія, негативна оцінка.

Насамперед, зазначимо, що характер сучасної іспанської публіцистики останніх десятиріч є відкрито суб'єктивно-оцінним та емоційно-особистісним, тобто ми наголошуємо на тому, що публікація такого жанру втілює ставлення автора-журналіста до зображуваного ним фрагмента дійсності, чим створює привабливу для читача емоційно-забарвлену атмосферу спілкування. Якщо говорити про тематичну спрямованість цих публікацій, то вони яскраво відображають проблеми сучасного іспанського життя («на злобу дня»): політичні, економічні, соціальні, мовні, власне, будь-який сегмент сучасності може постати у центрі уваги журналіста. Частіше за все це актуальні питання, пов'язані із нещодавніми подіями, проте також це можуть бути екзистенціальні, філософські, суто лінгвістичні теми, які висувуються на перший план з метою привернення уваги іспаномовної спільноти.

Кожна аналітична стаття є далекою від нейтрального об'єктивного викладення фактів, зважаючи на обов'язкову для цього жанру присутність автора, його інтерпретацій, думок, вражень та ставлення до викладеного. Проте ми не розуміємо поняття суб'єктивності як явище негативного плану, тобто як «маніпулювання» або перекручування фактів, замовчування одних та відтінення інших, «вільність» у їх підборі та трактуванні, або залучення

«надуманих» доказів, які покликані підтягнути, прив'язати явища соціального життя до наперед задуманої необ'єктивної авторської концепції. Іntenційно створений суб'єктивно-особистісний характер іспанської публіцистики переслідує іншу мету, а саме є «наближення» до читача, повернення та утримання читацького інтересу. Така стаття: ... sorprende y hasta puede llegar a desconcertar a la audiencia porque al ofrecer una imagen diferente, no habitual, impensada, exige para su comprensión cabal una aproximación intelectual, política y social [2, с. 696].

Актуальність статті полягає в розгляді негативної оцінки як частини стратегії авторського замислу на матеріалі сучасної іспанської авторської публіцистики, а саме колонки Х. Маріаса та Х. Серкаса у недільному додатку «El País Semanal» до загальнонаціонального видання «El País». Відкрита оцінність таких публікацій не є новизною, оскільки складає невід'ємну частину авторського задуму, де оцінка «вкраплена» або «розлита» по тексті всієї колонки, легко ідентифікується читачем, відповідно втілює значний прагматичний потенціал.

Наукова новизна полягає в тому, що ця розвідка вперше здійснюється під вектором виключно негативного забарвлення як частини авторської стратегії аналітичного тексту. **Об'єктом** виступає негативна оцінність, яка знаходить своє втілення на мовному рівні (лексичному, морфологічному, синтаксичному, тощо) і виступає **предметом** цього дослідження. **Метою** нашої розвідки є доведення гіпотези про перетворення негативно-оцінного компонента у провідну стратегію сучасного аналітичного авторського видання або перехід цієї особливості в невід'ємну частину авторського ідіостилю.

Відмінною рисою і невід'ємною частиною сучасної аналітичної публікації (artículo de opinión), створеної іспанським письменником-публіцистом, є відкрите незауважливане висловлення власного ставлення до повідомлюваного, а саме схвалення, критика, підтримка, осуд, тобто широка гама почуттів, які журналіст не соромиться показати читачеві. На цьому наголошує і М. Касадо: Hay siempre en cada texto una voz dominante que decide sin ambigüedad alguna su sentido. La construcción polifónica se encuentra subordinada a la finalidad argumentativa [1, с. 71]. Тема такої публікації носить соціальний характер, це може бути маленький літературний твір (характеризує більше жіночий доробок А. Грандес і Р. Монтеро). А от сатиричне, іронічне, оцінно марковане викладення теми «на злобу дня»: соціальні, політи-

чні та економічні явища, не у своєму глобальному масштабі, а у вузькому їх вияві: (...) la columna y el artículo tienen una función eminentemente argumentativa y orientadora. Buscan convencer al lector de un punto de vista determinado y en ellos el grado de persuasión es evidente [4, с. 57]. Часто сама назва колонки буде фокусом для її сприйняття. Знаходимо у Х. Маріаса *El monopolio del insulto* (4/02/2018), *Recomendación del desprecio* (14/05/2017), *Estupidez clasista* (16/04/2017), *El horror narrativo* (8/01/2012), *Gente tenebrosa, esquinada* (24/12/2011), *El deseo de que todo esté mal* (10/10/2021), *Famosos imbéciles morales I y II* (12/9/2021). Ми показали десятирічний проміжок для того, щоб підкреслити, що тенденція винесення негативного маркера у заголовок публікації є не новітньою стратегією, продиктованою вимогою проблемного сучасного часу. Звичайно, можна припустити, що такий ракурс повідомлення втілює, без сумніву, критичний характер самих письменників, що також є загальновідомим для читацького загалу. Сам Х. Маріас пише про себе: ... *a estas alturas creo haberme ganado cierto derecho a la arbitrariedad, a las manías y al enfurruñamiento que tanto ofende a algunos hoscos de natural* (Aún lejos de mil, 7/11/2021). Проте обидва є постійними високорейтинговими авторами недільного додатка «El País Semanal» протягом десятиріч: у випадку першого співпраця з виданням триває майже тридцять років і це майже тисяча надрукованих колонок; для Х. Саркаса, понад десять років безпервної роботи.

Розглянемо приклад із колонки Х. Маріаса «El monopolio del insulto» (4/02/2018): *Hay en él lo que podríamos llamar «el escritor matón», o de colmillo retorcido, o venenoso, que disfruta soltando maldades, principalmente contra sus colegas*. Перше, що привертає нашу увагу це те, що автор відкрито і досить категорично оцінює власних колег, називаючи їх «письменниками-вбивцями», доповнюючи контекст порівняннями з тваринним світом (із кликами та отрутою), і завершуючи портрет оксимором *disfruta soltando maldades*. Повторимо, що однією із ідентифікуючих рис стилю Х. Маріаса є відкрите критичне висловлення власної позиції, незавуальоване, різке, частіше підкреслено негативне, яке відображає його чітко визначену громадянську позицію. Серед численних прикладів наведемо тільки найбільш яскраві: *Por desgracia o por suerte, vivimos en una época particularmente enloquecida e idiota, en la que abundan los disparates, las pésimas desiciones (Trump, Bolsonaro, el Brexit), los ataques a la libertad y las injusticias* (Aún lejos de mil, 7/11/2021); *Las noches*

madrileñas eran tristes en comparación con nuestros hábitos, pero no ser despertados a las cuatro de la mañana por pandillas gritonas, beodas o simplemente imbéciles era una no desdeñable compensación. También era agradable no ser arrasado por bicis, odiosos segways, patines y patinetes invasores de las aceras, lo mismo que ver Madrid sin apenas obras ni ruido, cuando la obsesión de alcaldes y alcaldesas es destriparlo todo innecesariamente a la vez (Lo que algunos echaresos de menos o de más, 27/6/2021). Поєднання негативно маркованих епітетів, нагнітання при перерахуванні негативних явищ (своєрідна градація), коли оцінність закладена в семантику, поєднання заперечної частки *no* з негативними ЛО для підсилення значення, це неповний авторський арсенал.

Для сучасної іспанської публіцистики характерна виняткова роль оцінної у межах прагматичної програми, коли основу системності застосованих експресивних засобів складає саме оцінність. При цьому вона створюється не тільки за допомогою раціонально- (структура колонки) та емоційно-оцінних засобів мовних засобів: у породженні оцінки задіяні стилістичні та риторичні стратегії (наприклад, вживання тропів та фігур мовлення). Всі ці компоненти «працюють» на створення загальної оцінності, формуючи в різних формах і поєднаннях оцінні стратегії публікації. Так, Х. Серкас на початку своєї колонки «La estupidez artificial» (27/05/2018) пише: «Una permanente tarea humana es luchar contra las propias *estupideces*. Por eso es tan importante mantener muy activo el sensor de la conciencia que es la vergüenza. Uno puede sorprenderse a sí mismo *gruñendo* al volante de un automóvil, gritando *barbaridades* y amenazando con despedazar a otros conductores. Es una *estupidez* bastante común. Si no tienes activada la aplicación de la vergüenza, puedes acabar enzarzado en un *follón* catastrófico.» Можемо визначити два полюси оцінки, що вміщені на лексичному рівні: позитивний *la conciencia, la vergüenza, luchar*, який поступається засиллю негативного *estupideces, barbaridades, follón catastrófico*, поряд із дієсловами *gruñir, gritar, amenazar, despedazar, enzarzar*. Логічно буде підсумувати, що кількісно переважає негативна конотація.

Особливо цікавим та вагомим для доведення нашої робочої гіпотези ілюстративним прикладом є одна з останніх колонок Х. Серкаса «El Nóbel: ni más ni menos» (31/10/2021) повністю побудована на вживанні заперечної частки *no* і її корелятивів, або негативно маркованих за значенням ЛО. У статті із 790 слів такими є 26, тобто майже кожне речення, тобто канва, рамка колонки вибудована на основі знака мінус. По-

казовим у цьому сенсі є уривок із інтродуктивної частини: *Dante, Shakespeare y Cervantes, **sin** ir más lejos, **no** eran escritores muy importantes en su época, y dudo mucho que los académicos suecos se hubiesen animando a premiarlos: Dante **ni siquiera** escribió su obra capital en la lengua de prestigio en su época – el latín –, los dramas de Shakespeare **apenas** se consideraban literatura – **no** pasaban de ser entretenimiento – y Cervantes fue un escritor **irrelevante** hasta que arruinó su ya **maltrecha reputación** cometiendo el **error más letal** que puede cometer quien aspira a conquistar el estima de la sociedad literaria: escribir un best seller – el *Quijote*. – У процесі прочитання цього фрагмента інтуїтивно постає бажання вступати у протиріччя із автором: всі три письменники, яких Серкас згадує у наведеному прикладі, є корифеями англійської, італійської та іспанської літератури, а отже, у сучасному світі вони були б першими, хто отримав би Нобелівську премію з літератури, проте це дуже сумнівно, і беручи до уваги обґрунтування журналіста, це неможливо. Проте історія вказує на протилежне. Спадає на думку, що в цьому полягає авторська мета, щоб переконати нас: усе є відносним, а його докази можуть бути спростовані будь-яким недосвідченим читачем, для якого ці імена є знайомими, на відміну від тих багатьох новітніх авторів, чий імена звучать, як Нобелівські лауреати, проте можуть так само швидко зникнути в інформаційному змінному потоці, в якому ми постійно живемо: *El único jurado literario infalible es el tiempo, que da unas sorpresas tremendas.**

Якщо ми повернемося до повного тексту колонки Х. Серкаса, то стає очевидним, що притаманною рисою авторської публіцистики також є те, що оцінна програма «вкраплена» або «розлита» по всьому тексту статті, вміщується у підтексті [3, р. 58]. Вона не може бути усунутою при його згортанні, наприклад: ... *quiero decir que es extraño que al escritor argentino **no** se le haya ocurrido la posibilidad de que, simplemente, la Academia Sueca **no** considere sus libros lo bastante buenos como para distinguirlos con el Nobel ... En fin, yo estoy **contra** los que dan demasiada importancia al Nobel, pero también **contra** los que intentan desmerecerlo. Aunque **contra** los que estoy sobre todo es **contra** lo que lo rechazan, como hizo Jean-Paul Sartre, con gran aplauso de sus palmeros de entonces y de los papanatas de siempre... Підтекст, який прочитується у міжрядді такий: **no** se le haya ocurrido – tenía que haberlo pensado o previsto; **no** considere sus libros lo bastante buenos - que sus obras son nada de otro mundo; yo estoy **contra** los que dan demasiada importancia al*

Nobel – tengo una otra postura y modo de interpretar este premio, і пальму першості можна справедливо дати фразі із трьома запереченнями *Aunque **contra** los que estoy sobre todo es **contra** lo que lo rechazan*. Насамперед такий професіонал як Серкас не може вдаватися до лексичних і структурних повторів (нагромадження займенникових форм *lo*) у межах одного речення, тобто це є елементом авторського ідіостилю, останній аргумент, який на наше переконання, може бути інтерпретованим як підсилене ствердження.

Візьмемо за аксіому, що провідна думка авторської колонки завжди має оцінну забарвленість чи дає можливість оцінної інтерпретації прочитаного читачем. Як наприклад у колонці Х. Серкаса «Ni paternalismo, ni caza de brujas» (El País Semanal, 29/08/2021): «*Es lo que ocurre con la llamada discriminación positiva, una expresión que en realidad contiene un oxímoron: toda discriminación es negativa, porque conlleva un atentado contra la igualdad básica de los seres humanos. No se puede corregir una injusticia con otra injusticia: no acabaremos con la sempiterna discriminación de las mujeres discriminando a los hombres, del mismo modo que no eliminaríamos la violencia ejercida contra las mujeres ejerciendo la misma violencia contra los hombre.*». Звернімо увагу на те, як формує автор свою негативну оцінну програму: на лексичному рівні це повтор дублетів *discriminación, injusticia, violencia*. Авторське емпатичне *sempiterna discriminación, un atentado contra la igualdad*, протиставлення *positiva VS negativa, hombres VS mujeres, ejercer VS eliminar, injusticia VS igualdad*. Складається враження, що письменник пропонує нам «гру слів» і далі в статті він так само звертається до цього методу: *La causa a favor de la igualdad de género y contra la violencia machista es justísima, pero una buena causa bien defendida es una buena causa, mientras que una buena causa mal defendida puede convertirse en una mala causa; por eso, lo peor que podría ocurrirle a ésta es que degenerare en una caza de brujas*. Як і в попередньому прикладі, Серкас накладає повторювану лексику на паралельні синтаксичні структури з «прирощенням», розширенням значення, з акцентом на ключові позиції початку речення *una buena causa bien defendida VS degenerare en una caza de brujas*, у підсумку. Якщо проаналізувати трансформацію семантики лексичних одиниць, то знову помітною є рух від позитивного до негативного: *a favor de la igualdad → buena causa bien defendida → una buena causa mal defendida → una mala causa → lo peor → degenerare*.

Як наочно ілюструють приклади, оцінка – це властивість не стільки окремих мовних одиниць, як всього тексту статті в цілому. Загальна оцінність публікації створюється за допомогою різнорівневих одиниць, а саме оцінно маркованої лексики, емфатичних синтаксичних конструкцій, стилістичних засобів образного мовлення.

Поширеною авторською стратегією, до якої звертаються іспанські публіцисти, є розлиття авторської оцінки по всій статті, при цьому оцінні елементи вкраплені в багато мікротекстів, за рахунок чого забарвлюється вся публікація. Як свідчить аналіз ілюстративного матеріалу, оцінна забарвленість набуває в більшості випадків знака мінус: негативна оцінка займає домінуючу позицію щодо позитивної. Це можна частково пояснити тим, що позитивна оцінка підтверджує згоду з наявним станом речей, не призводить до певних зсувів у соціальній або персональній позиції читачів, у той час як негативна оцінка викликає емоційний стан незадоволення і підбурює до змін, необхідності перегляду свого ставлення, відношення до того, про що йдеться у статті.

Оцінка передусім пов'язана із соціальними чинниками: пейоративна маркованість зумовлена негативними соціальними мотивами, ідеологічними настановами, несприятливими умовами життя суспільства, соціальними, економічними, політичними кризами тощо. Вона знаходиться у процесі постійних історичних змін і глибоко переплітається із системою цінностей, котра існує у певному суспільстві на певному історичному етапі, у нашому випадку в іспанському суспільстві, у постковідному, посткризовому суспільстві. Категорія оцінки в мові може варіативно моделюватися зважаючи на її інтерпретаційний складник, коли ці зміни зумовлені специфікою мовленнєвого спілкування та інтенціями мовця. Вчитаймося у приклад із колонки X. Маріаса «Llorar de risa, reír de pena» (El País Semanal, 03/06/2018): «*Estoy a punto cada día, pero esta vez no puedo evitarlo. El llorar de risa y reír de pena. Podía ser por la enésima noticia de corrupción, otra foto de exministro detenido, la certidumbre del saqueo público por una especie de hampa empotrada en la política. Ese hundimiento en el bochorno, esa sensación de Estado de desvergüenza. Podía ser por la incapacidad de resolver un conflicto político, como es el de Cataluña por el arte de la política y no de la permanente acometida*». Ще в заголовку статті, вибудованому на антитезі з оксимороном, автор задає тон і готує читача до тих протилежних почуттів, які відчуває він сам і які має

викликати в аудиторії. Публіцист нанизує аргументи, що стосуються сучасного етапу життя іспанського суспільства: корупція, нечисті на руку політики, недоцільні витрати державних коштів, безсоромність, політичні конфлікти. На лексичному рівні це *llorar, pena, corrupción, saqueo, hampa, hundimiento, bochorno, desvergüenza, incapacidad*, які у своїй сукупності створюють негативну оцінність авторської колонки.

Аналіз значного корпусу ілюстративного матеріалу, частину якого ми представили в цьому доробку, дає нам право підтвердити робочу гіпотезу і дійти висновку, що однією з визначальних або ідентифікувальних рис сучасної іспанської авторської публіцистики Х. Маріаса і Х. Серкаса та її стратегії є негативна забарвленість/маркованість, яка характеризує задум журналіста, виступає фокусом сприйняття авторської колонки, пронизує всі її мовні рівні, «прочитується» в композиції (починаючи із заголовку), зрештою, стає частиною ідіостилію автора, так само як і відповідно відчувається читачем при декодуванні колонки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Casado Velarde, M.* Algunas estrategias para la desautorización del discurso ajeno en la prensa. / Estrategias argumentativas en el discurso periodístico. Martínez Pasamar C. (ed). Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2010. pp. 69–85.

2. *Contreras Medina, F. R., Gil González J. C.* Periodismo y arte: dos caminos creativos entrecruzados/ Estudios sobre el mensaje periodístico. Vol.22, 2016. pp. 695–707.

3. *Escribano Hernández, A.* Comentario de textos interpretativos y de opinión. Madrid: Arco/Libros, 2008. 96 p.

4. *García V.M., Gutiérrez L.M.* Manual de géneros periodísticos. Bogotá: Ecoe Ediciones, Universidad de La Sabana, 2011. 352 p.

Liudmyla ARTEMOVA, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORSID ID: 0000-0002-5119-2466

NEGATIVE MARKEDNESS AS SPANISH ANALYTIC ARTICLE AUTHOR STRATEGY (based on authors' columns of J. Marías and J. Cercas)

This article deals with the Spanish analytic columns written by prominent modern writers J. Marías y J. Cercas for the Sunday supplement of Spanish

national quality paper «El País» and one of its main strategies which can be defined as negative focus or a negative frame for presenting their articles. The aim of our investigation was to confirm our hypothesis by analyzing a significant corpus of publications (since 2010 till now) that the negative markedness turns to be a distinctive sign of this type of analytical writings mostly due to relevant position of its authors in the Spanish literature world and its huge experience as journalists. Being determined by the actual social totally extralinguistic conditions, the preliminary negative evaluation influences on the author election of all language levels means such as lexical, syntactical, first of all, and by combining them in order to increase the pragmatic value of the publication. The author's idea is expressed by integrating all possible means to transmit the main strategy which intention is to attract the readers' attention to that particular part of the Spanish reality, to make him/her get interested and involved in the information and, if possible, to influence on his/her attitude to it by the unique interpretation methods used by Mariás y Cercas. The negative evaluativity of author column detected even at first glance on semantic level is able to transform into powerful pragmatic tool. The examined material has widely proved that negative evaluative perspective of columns reveals the author's intention to touch the reader and reach the efficiency by appealing to his emotions and evaluating criteria.

Keywords: *analytic article, author column, evaluativity, author strategy, negative evaluation*

REFERENCES

1. *Casado Velarde, M.* Algunas estrategias para la desautorización del discurso ajeno en la prensa. / Estrategias argumentativas en el discurso periodístico. Martínez Pasamar C. (ed). Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2010. pp. 69–85.
2. *Contreras Medina, F. R., Gil González J.C.* Periodismo y arte: dos caminos creativos entrecruzados/ Estudios sobre el mensaje periodístico. Vol.22, 2016. pp. 695–707.
3. *Escribano Hernández, A.* Comentario de textos interpretativos y de opinión. Madrid: Arco/Libros, 2008. 96 p.
4. *García V. M., Gutiérrez L.M.* Manual de géneros periodísticos. Bogotá: Ecoe Ediciones, Universidad de La Sabana, 2011. 352 p.

Дата надходження до редакції – 25.11.2021

Дата затвердження редакцією – 13.12.2021